

Plan van aanpak samenwerking Directie I&H en IKC-Landbouw

periode 2^e helft 1999 en 2000

Aanpak samenwerking directie I&H en IKC-L periode 2^e helft 1999-2000

1. Context en samenvatting

In de periode april / mei 1999 is een drietal gesprekken gevoerd door Directie I&H en IKC-L over het intensiveren van de samenwerking.

Belangrijke informatie daarbij werd geleverd door het Jaarplan 1999 van de Directie I&H, de presentatie van I&H met de relevante beleidsthema's, en de gedachtenwisselingen die naar aanleiding daarvan ontstonden.

Op basis van de kerntaken van IKC-L (evaluatie & monitoring, signaleren en verkennen, OVO aansturing) en uit de gevoerde gesprekken bleek dat het IKC-L een rol kan spelen bij de beleidsvormende taak van Directie I&H.

Om te starten beogen we de samenwerking tussen I&H en IKC-L op onderstaande onderdelen vorm en inhoud te geven, omdat we de veronderstelling hebben dat het hier gaat om zaken die een gedegen fundament kunnen vormen voor de samenwerking. Op basis van voortschrijdende inzichten zijn nieuwe aandachtsvelden mogelijk.

De inzet van het IKC-L is gericht op een geleidelijke start in augustus/september in 1999, waarbij op basis van gesprekken tussen inhoudelijk direct betrokken I&H-ers en IKC-ers 'afgetapt' zou kunnen worden van reeds lopende IKC-L activiteiten. De meer specifiek (projectmatige) activiteiten voor I&H die met name in 2000 gerealiseerd kunnen worden, zijn nu zodanig besproken dat ze door I&H en IKC-L in het Jaarplan 2000 kunnen worden opgenomen.

Samenvattend overzicht beoogde activiteiten en indicatie van de inzet:

beoogde activiteiten	inzet 2 ^e helft 1999	Inzet 2000	
I. agroketens	ca. 15 dagen	100 dagen	115 dagen (0,8 fte)
II. agrologistiek	ca. 5 dagen (ad hoc)	100 dagen	105 dagen (0,7 fte)
III. agribusiness- primaire sector	ca. 5 dagen	150 dagen	155 dagen (1,1 fte)
IV. onderzoeks Aansturing	ca. 20 dagen	75 dagen	95 dagen (0,7 fte)
V. fiscaal Instrumentarium	ca. 5 dagen	25 dagen + pm	30 + pm
VI. biotechnologie	ca. 20 dagen	20 dagen	40 dagen (0,3 fte)
(1 fte = 140 dg)			Σ 540 dagen(3-4 fte)

Samenvattend overzicht van de 'kwartiermakers':

Activiteiten	I&H counterparts	IKC-L counterparts
Agroketens	Johan Gatsonides/Karin Westra / Martin Zimmerman	Geert van der Peet/ Gerard Ogink
Agrologistiek	Henk de Jong/Martin Zimmerman	Gerard Ogink/Carolien.Sas
Agribusiness-primaire sector	André Kleinmeulman	Arjan Schutte
Onderzoeksansturing	Desirée Hagenaars	Henk Soorsma/ Erwin Maathuis
Fiscaal instrumentarium	Eelco Klein	Kees Kloet
Biotechnologie	Desirée Hagenaars	Jan van Vliet

juni 1999

de samenstellers,
Jan Nijsten
Geert van der Peet
Arjan Schutte

2. Activiteiten

Hierna gaan we nader in op een zestal activiteiten die IKC-L voornemens is uit te gaan voeren. Voor de meeste beoogde activiteiten is het nodig dat de uiteindelijk gewenste output via toetsing en overleg verder vormgegeven wordt.

I. Agroketens

Beleidsvraag

Eén van de doelstellingen van 'Kracht en Kwaliteit' is het (laten) realiseren van de vertaalslag van eisen en wensen van consumenten en de overheid naar kwaliteitsborgingssystemen. Echter het tempo waarmee ze in de sector worden opgepakt en ontwikkeld is te laag. Bovendien missen deze initiatieven vaak de integrale benadering waarbij naast de traditionele kwaliteit ook veiligheid, milieu en dierenwelzijn en –gezondheid worden meegenomen.

Directie I&H geeft in haar Jaarplan 1999 aan dat herstructurering van sectoren en ketens noodzakelijk is vanwege de veranderingen in de markt en de samenleving en de veranderende positie van consumenten. Voorts vormt de vermaatschappelijking van de voedselproductie een aandachtspunt.

Probleemstelling

Directie I&H wil sturing geven aan de gewenste veranderingen in sectoren en ketens gericht op de veranderingen in de markt en de samenleving en de veranderde positie van de consumenten. Dit vraagt om een veranderd denken in de keten. Omdat dit veranderd denken nog niet aanwezig is, is het geven van sturing uiterst moeilijk. Een voorbeeld hiervan is de verlamme discussie vanuit de primaire sector en keten dat vanwege een verhoogde kostprijs veranderingen niet mogelijk zouden zijn.

De vraag van I&H is hoe een trendbreuk in het standaard denken gerealiseerd kan worden en wat de eventuele kolominterventies zijn die sturing geven richting gewenste veranderingen. Actueel hierbij is de problematiek in de pluimveehouderij.

Aanpak en output

Gewenste veranderingen in sectoren en ketens vragen op de eerste plaats om een evaluatie van het keten- en kolombeleid. Hiertoe heeft LNV het LEI-DLO gevraagd om een project uit te voeren met als doel een opzet te maken voor een snelle, actuele en beleidsrelevante analyse van agroketens met kwantitatieve en kwalitatieve informatie. Dit is uitgewerkt voor de pilots pluimveevlees en groente en fruit. De resultaten van de LEI-DLO studie zijn op dit moment nog niet rijp voor accordering door het Beleidsoverleg en de Bestuursraad.

- ➔ Actie 1: IKC-L vertaalt het LEI-rapport naar opties voor te voeren LNV beleid. Directie I&H kan de IKC-opties gebruiken bij haar beslisdocument voor het Beleidsoverleg en de Bestuursraad.
- ➔ Actie 2: IKC-L voert op basis van de besluitvorming in het Beleidsoverleg en de Bestuursraad een verkenning uit naar strategieën voor interventiebeleid richting vernieuwende ketens in de pluimveehouderij. Betrokkenheid van diverse andere actoren kan daarbij aan de orde zijn.

Organisatie

-Aanspreekpunt I&H (Johan Gatsonides, Karin Westra, MartinZimmerman), aanspreekpunt IKC-L (Geert van der Peet) .

Actie 1 staat gepland voor de korte termijn (zomer 1999).

Het voorbereidend werk van actie 2 kan in 1999 starten. De feitelijke uitvoering kan in ieder geval in 1999 op een low tijds-input starten. In verband met de actualiteit van het onderwerp wordt binnen IKC-landbouw gezocht naar mogelijkheden om al in 1999 een begin te maken met actie 2. Bekeken kan worden of dit uit de IKC-tijdsplanning voor de herstructurering Pluimveehouderij (aanspreekpunt Gerard Ogink) of verbreding groen label (aanspreekpunt Geert van der Peet) kan worden gehaald

Een indicatie van het tijdsbeslag (IKC-L):

-actie 1: vertaling LEI rapport naar beleidsopties (1999)	15 dagen
-actie 2: (in 2000, doorlooptijd ca. 4 mnd) verkenning naar interventiebeleid vernieuwende ketens:	100
totaal	115 dagen (0,8 f.t.e.)

II. Agrologistiek

Beleidsvraag

Logistiek is een onderwerp dat op meerdere departementen aandacht krijgt. Het 'dichtslibben' van de autowegen is daarbij een stimulerend schrikbeeld.

De agrologistiek vormt mede daarom een vitaal onderdeel van het agrarische productienetwerk. Echter de relatie tussen grote infrastructurele projecten (Betuwelijn, Maasvlakte, e.a.) en de ontwikkeling van de agrologistiek is vanuit agrarisch oogpunt onderbelicht gebleven.

Voor I&H is het een wezenlijk punt om verder na te gaan op welke wijze een onderwerp als agrologistiek een sterkere rol kan krijgen in ruimtelijke ontwikkelingstrajecten.

In de interne LNV nota 'vervolgnota agrologistiek' wordt ingegaan op diverse aspecten van de agrologistiek.

Voor het onderwerp agrologistiek zal een stukje agendabouw dienen plaats te vinden.

De agrologistiek dient een zwaardere plaats op de LNV beleidsagenda te krijgen, zodat het een volwaardige rol kan spelen bij het beleidsmatige afwegingsproces m.b.t. ruimtelijke ordening.

Probleemstelling

Wat er momenteel ontbreekt, is een goed beeld van de logistiek en de logistieke eisen rond het primaire bedrijf maar tevens rondom de andere schakels in de kolom. Vanuit een dergelijke analyse kan een link gelegd gaan worden naar de benodigde ruimtelijke eisen.

Een dergelijke analyse draagt bij aan een betere agendapositionering van het onderwerp in ruimtelijkeorderings beleidstrajecten eerst binnen LNV en vervolgens ook interdepartementaal.

Aanpak en output

Voorgestelde aanpak is om na een inventarisatie (quick scan) de agrologistiek inhoudelijk neer te zetten en de beleidsmatige verbanden met andere dossiers op te zoeken en te beschrijven.

-Quick scan analyse van het beschikbare materiaal over agrologistiek. (onderzoeksrapportages, studies, nota's, ...)

-Formuleren van de bijdrage die het 'middel' agrologistiek kan leveren aan het realiseren van LNV-beleidsdoelen.

-Workshop (intern LNV) en daar koppelingen leggen met andere LNV-dossiers opdat het besef groeit dat het thema een rol heeft in diverse beleidstrajecten.

-Resultaat is dat het thema vanuit beleidsmatig oogpunt beter beoordeelbaar is in een aantal LNV-dossiers en dat onderzoeksvragen aangaande het thema beter geëxpliciteerd worden.

-Eventuele samenwerking met WURC (cases agrologistiek prof Tamminga e.a.) wordt ook nader verkend.

Kenmerk van de voorgestelde aanpak is quick scan, bespreekbaar maken, koppelen aan beleidsmatige ambities en op de beleidsmatige agenda's van LNV positioneren.

Vervolgens is een moment bereikt waarop een nadere afweging kan plaatsvinden voor vervolgwerkzaamheden aangaande het thema.

Organisatie

-Aanspreekpunt I&H (Henk de Jong, Martin Zimmerman), IKC-L (Gerard Ogink, Carolien Sas) zijnde kwartiermakers voor een project.
-Een projectmatige aanpak (I&H opdrachtgever; IKC werkgroep; begeleidingsgroep van GRR, DL, regio dir., I&H,...).
-Inhoudelijk nieuw dossier voor IKC-L → inwerktijd nodig.
-Via een interactieve zoektocht van toetsing en overleg komen tot de gewenste vorm en resultaat.
-Samenwerking met andere instellingen door ze in eerste instantie als informatie-leveranciers een bijdrage te laten leveren.
-Aanvang werkzaamheden: m.i.v. 2000.
-Najaar 1999 een beperkte ad hoc bijdrage aan realisatie beleidsnota agrologistiek.

Een indicatie van het tijdsbeslag (IKC-L):

-beperkte ad hoc bijdrage (najaar 1999)	5 dagen
In 2000 :	
-inwerk-inleesperiode	10 dagen
-quick scan en beschrijving opleveren	70 dagen
-workshop + nabereiding	20 dagen
totaal	105 dagen (0,7 fte)

III. De relevantie van primaire sectoren voor ontwikkeling van de agribusiness in Nederland

Beleidsvraag

De hervormingen van het Europese landbouwbeleid en de liberalisatie van de wereldhandel alsmede knelpunten op milieu-, welzijn- of ruimtelijk gebied nopen tot herbezinning op het totale agro-complex en het hierop te voeren beleid.

De overheid stelt zich tot doel om binnen haar verantwoordelijkheid, sturing te geven aan de veranderingen. Bij het zoeken naar duurzame oplossingen voor de ontwikkeling van de totale kolom zou de ontwikkeling van de afzonderlijke schakels van de kolom en hun onderlinge wisselwerking (en betekenis) meer betrokken moeten worden. Vanuit het oogpunt van I&H is meer inzicht gewenst in de relevantie van de primaire sectoren in Nederland voor de ontwikkeling van de agribusiness. Zodra die relevantie nader geformuleerd is, kan nagegaan worden wat de rol van LNV (i.c. I&H) hierbij kan zijn.

Probleemstelling

Wat zijn de kritieke succesfactoren in de interactie van de Nederlandse agribusiness met de primaire sector (binnen Nederland of onder Nederlandse regie buiten Nederland) m.b.t. de concurrentiekrachtontwikkeling, de kennis & innovatieontwikkeling en de ontwikkeling van logistieke concepten.

Aanpak en output

De aanpak valt uiteen in twee gedeeltes :

1. Het IKC oriënteert zich najaar 1999 (in nauwe samenspraak met I&H) op de aanpak van dit onderwerp, de suggestie is reeds geopperd om enkele zeer verschillende ketens zoals bijv. graan en zuivel nader aandacht te geven. Er valt te overwegen om hier een 'LNV-workshop' aan te wijden.

2. Deze oriëntatie is de basis voor een projectmatige aanpak van de verdere probleemverkenning en –analyse. De begripsvorming van de term ‘vestigingsklimaat’ is daarbij van cruciale betekenis.

Input voor de probleemanalyse is onder meer het in beeld brengen van (bedrijfsleven) initiatieven, aansturing van (onderzoek)instellingen en het in samenwerking met derden uitvoeren van gerichte studies.

Mogelijk kunnen in opbouwende omvang de initiatieven van onderzoekinstellingen en bedrijfsleven gericht op een nieuwe positionering van de primaire sector als onderdeel van de agribusiness, die voor beoordeling aan I&H worden voorgelegd, door IKC-L worden beoordeeld en voorzien van een pre-advies.

Organisatie

- Aanspreekpunt I&H (André Kleinmeulman), aanspreekpunt IKC-L (Arjan Schutte).
- In het najaar van 1999 zal in nauw overleg met I&H de oriëntatie op de aanpak starten.
- De werkzaamheden hebben in belangrijke mate de aard van zoeken en toetsen.
- In 2000 een project uitvoeren dat is gericht op probleemverkenning en –analyse.

Een indicatie van de tijd (IKC-L):

- Oriëntatie op aanpak (in overleg met I&H) 1999 : 5 dagen
- Project Probleemverkenning en –analyse (doorloop ca. 6 mnd) 2000 : 150 dagen
- Totaal : 155 dagen (ca.1,1 fte)

IV. Inzet Kennisinstrumenten

Beleidsvraag

DWK coördineert de departementale inzet van kennisinstrumenten. De jaarlijkse kaderbrief voor de kennisinstellingen (DLO, PO, e.a.) vormt daarin een cruciaal document.

De beleidsdirectie I&H is vrager van kennis maar ook aanstuurder van kennisontwikkeling. Het kan daarbij gaan om het formuleren van onderzoeksvragen ten behoeve van de ontwikkeling van beleid en het kan gaan om het ‘uitzetten’ van beleidsmatig gewenst onderzoek.

De directie I&H richt zich momenteel op onderzoeksprogramma die de volgende thema's omvatten: consumers concern, ketens & logistiek, innovaties, renewable sources, streekproducten. Bijbehorende (DLO-) instellingen zijn ondermeer: ATO-DLO, RIKILT-DLO, LEI-DLO, CPRO-DLO. In eerste instantie gaat het om onderzoek, inzet van andere kennisinstrumenten is overigens niet uitgesloten.

Probleemstelling

I&H heeft bij de beleidsmatige sturing van de inzet van kennisinstrumenten behoefte aan meer fundamenteel en inhoudelijk gestuurde richting. Op deze punten kan het IKC ondersteuning geven door o.a. het procesmatig faciliteren bij het expliciteren van de onderzoeksvragen, ex-ante evaluaties van onderzoeksvoorstellen, de begeleiding en de evaluatieve verwerking van de onderzoeksprogrammering.

Aanpak en output

De IKC-inzet richt zich op :

- Procesmatige ondersteuning bij het expliciteren van de onderzoeksvragen bij I&H. Evenals bij andere directies is en blijft I&H verantwoordelijk voor het expliciteren en vaststellen van de onderzoeksvragen.
- Beoordeling van ingediende onderzoeksvoorstellen van de kennisinstellingen en de nadere advisering erover (ex-ante evaluatie)
- Inhoudelijke begeleiding van onderzoeksprogramma's
- Uitvoering of begeleiding van ex-post programma-evaluaties

Rapportages :

- notitie tav aanpak van expliciteren onderzoeksvragen
- rapportage met beoordelingen en adviezen (ex-ante evaluaties)
- rapportage met bevindingen en adviezen tav ex post-evaluaties

Organisatie

- Aanspreekpunt vanuit I&H (Desirée Hagenaars), vanuit IKC-L (Henk Soorsma)
- De werkorganisatie bij IKC-L is er reeds grotendeels op ingericht. Inhoudelijk zijn de onderwerpen tot nu toe v.n.l. gericht op de Directie Landbouw (primaire sectoren).
- Via nader overleg kan de inhoud verbreed worden met I&H-thema's. Dat betekent een stuk nieuwe inhoudelijke materie richting de kolom.
- Een inwerkperiode in de specifieke I&H thema's /I&H netwerken is noodzakelijk. Najaar 1999 van start gaan met het inwerken in de thematiek. Beoogd wordt om in 2000 ca. 4 à 5 'typische' I&H programma's te ondersteunen.

Indicatie inzet IKC-L:

- ritme van de kaderbrief voor DLO, TNO e.a. sterk bepalend
- start najaar 1999 : 20 dagen
- 2000 : 5 programma's à 15 dg : 75 dagen
- totaal 95 dagen (0,7 fte)

V. Fiscaal instrumentarium

Beleidsvraag

Bijsturen van een kolom danwel sector vindt nu v.n.l. plaats via ge- en verboden. Dit gaat vanuit overheidsoptiek, weer gepaard met de nodige uitvoerings- en handhavingslast.

Voor het realiseren van LNV-beleidsdoelen kunnen specifieke kolom-interventies voor de hand liggen. Bijsturing via fiscale mechanismen kan mogelijk ge- en verboden gaan besparen. De behoefte bestaat uit een beter inzicht in de sturingsmogelijkheden en hun effectiviteit en efficiency.

Probleemstelling

Er is behoefte aan een nadere ondersteuning van I&H standpuntvorming in de discussie omtrent het nieuwe fiscale stelsel. Meer onderbouwing van zaken en een groter inzicht in de werking van fiscale mechanismen in de kolom wordt gewenst.

Aanpak en output

Verkenning van de financiële mechanismen die zich in een kolom voordoen.
Zicht krijgen op de sturingskracht ervan.

Organisatie

- Aanspreekpunt I&H (Eelco Klein), IKC-L (Kees Kloet)
- Het IKC-L richt zich tot op heden v.n.l. op de fiscale aspecten van het primaire bedrijf. Nagegaan kan worden op welke wijze de huidige activiteiten aangepast kunnen worden, wil I&H er eveneens baat bij krijgen.
- Dit najaar een beeld vormen van de aanvulling die het vergt om de beleidsondersteuning gericht op het fiscaal instrumentarium met de kolom als invalshoek, vorm te geven.

Indicatie IKC-L inzet:

- verkennende gesprekken 1999 5 dagen
- 2000: in ieder geval capaciteit tbv nadere oriëntatie en aanpak 25 dagen
- 2000: eventueel een project pm

VI. Biotechnologie

Beleidsvraag

De internationale ontwikkelingen m.b.t. biotechnologie gaan razend snel. De positionering van LNV t.o.v. dit thema is daarom voortdurend een punt van aandacht.

Vanuit het oogpunt van een sterke concurrentiekracht staat I&H een benadering voor ogen die gericht is op het realiseren en verzilveren van kansen voor de Nederlandse agribusiness m.b.t. biotechnologie. De bijdrage aan de realisering van LNV-beleidsdoelen door de biotechnologie behoeft meer aandacht in beleidsmatige afwegingen.

Probleemstelling

Er is geen toereikend inzicht in de kansen die de Nederlandse agribusiness zou kunnen benutten aangaande dit thema, teneinde de concurrentiekracht te versterken.

De bijdrage die de biotechnologie kan leveren aan het realiseren van LNV beleidsdoelen dient nader in beeld te zijn, wil het in de beleidsmatige afwegingen een rol kunnen spelen.

Er ligt hier prioriteit bij de plantaardige sectoren.

Aanpak en output

- Maximale aansluiting bij het project "Biotechnologie: kans of bedreiging" dat door IKC-L in opdracht van DL wordt uitgevoerd. In de tweede helft van 1999 gaat dit project een tweede fase in waarbij de verdieping naar de beleidsmatige gevolgen voor verschillende beleidsvelden in beeld wordt gebracht.

- Het uitvoeren van een project voor I&H gericht op biotechnologie en de concurrentiepositie van de Nederlandse agrosector. In dit project kunnen de kansen en bedreigingen worden verkend van biotechnologie voor de concurrentiepositie van enkele relevante produktieketens in de Nederlandse agrosector. Hierbij hoort dan de toelevering (uitgangsmateriaal), primaire sector, verwerking, afzet en handel. Hierop kan het LNV-beleidsinstrumentarium getoetst worden, met voorstellen voor aanpassing.

Organisatie

-Aanspreekpunt I&H (Desirée Hagenaars) ; aanspreekpunt IKC-L (Jan van Vliet).

-Voor DL wordt een nadere verkenning verricht aangaande dit thema. Daarbij richt de aandacht zich op de primaire sectoren. Op korte termijn kan nagegaan worden waar extra accenten gelegd kunnen worden op de kolom. Maximale aansluiting proberen te realiseren

-Eind 1999 met doorloop in 2000 uitvoering van het project "Biotechnologie en concurrentiepositie Nederlandse agrosector.

Inzet IKC-L voor dit project geschat : 40 dgn (20 in 1999, 20 in 2000).

bijlage:**programma's IKC-L met bijbehorende aanspreekpunten**

Postbus 482, 6710 BL, Ede;
tel. 0318-671400; fax. 0318-624737;
e-mail: zie Outlook adressenboek

Programma	Trekker	MT-verantwoordelijke
Dierwelzijn	Geert v.d. Peet	Hans Gonggrijp
Diergezondheid	Ed van Klink	Aad van Winden
Productveiligheid	Cor Wever	Aad van Winden
Groene ruimte	Pieter Mur	Hans Gonggrijp
Gebiedsgericht beleid	Gerda van Eck	Jan Nijsten
Biologische landbouw	Leny Lekkerkerk	Marianne Langeslag
Financiële beleidsinstrumenten	Kees Kloet	Jan Nijsten
Integraal milieubeleid en Ammoniak	Sjaak Mesu	Hans Gonggrijp
Klimaat en Energie	Leo Oprel	Herma de Wilde
Bodem en Water	Jan Huinink	Marianne Langeslag
Markt en Prijsbeleid	Arjan Schutte	Jan Nijsten
Agrobiodiversiteit	Gerard de Jong	Marianne Langeslag
Minas	Henk Westhoek	Jan Nijsten
Gewasbescherming	Jan van Esch	Herma de Wilde
Herstructurering Glastuinbouw	Caroline Sas	Herma de Wilde
Herstructurering Intensieve Veehouderij	Gerard Ogink	Aad van Winden
Biotechnologie	Jan van Vliet	Aad van Winden
OVO-aansturing	Henk Soorsma	Marianne Langeslag
Kennisbeleid	Arjan Lindenbergh	Hetty Linden